

Malalties neurodegeneratives i demències

2012/2013

Codi: 101711

Crèdits ECTS: 9

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Graduat en Logopèdia	828 Graduat en Logopèdia	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Judit Raventós Olivella

Correu electrònic: Judit.Raventos@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Es recomana haver cursat l'assignatura de segon curs "Neurologia del Llenguatge"

Objectius

El temari estudia les principals malalties neurodegeneratives que determinen trastorns cognitius i del llenguatge tant en la població infantil com en l'edat adulta, i prepara els alumnes per a l'estudi sistemàtic de la patologia del llenguatge i els trastorns neuropsicològics acompanyants originats per aquestes malalties, introduint-los en les tècniques específiques de rehabilitació. En d'altres assignatures del Grau s'aprofundeix en aspectes específics de la rehabilitació de trastorns de llenguatge, la parla i la deglució: Neurologia del Llenguatge (101710), Disfàgia i trastorns relacionats (101712), Innovació tecnològica aplicada (101694), Pràcticum III (101696).

En acabar l'assignatura es pretén que l'alumne/a sigui capaç d'identificar les principals característiques de les malalties neurodegeneratives que poden cursar amb problemes del llenguatge, així com d'avaluar aquests trastorns i de plantejar-ne una intervenció adequada. També haurà de ser conscient de les implicacions familiars i socials d'aquest tipus de trastorns i de la necessitat d'un abordatge multidisciplinari.

Competències

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Dissenyar i gestionar projectes.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar de manera ètica en els casos de pacients observats en les sessions pràctiques, així com en la interacció amb els familiars dels pacients.
2. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.

3. Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).
4. Dissenyar i gestionar projectes.
5. Identificar els principals articles del codi deontològic de la professió de logopeda i analitzar-ne les implicacions.
6. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
7. Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.

Continguts

1. Introducció a l'estudi de les malalties neurodegeneratives.
 - 1.1. Concepte de pèrdua progressiva irreversible.
 - 1.2. Classificació clínica de malalties neurodegeneratives.
 - 1.3. Cas particular de les demències.
 - 1.4. Classificació de les repercussions cognitives
2. Perspectiva històrica i evolutiva.
3. Conceptes clínics bàsics relacionats amb malalties degeneratives
 - 3.1. Concepte d'envelliment.
 - 3.2. Complicacions físiques.
 - 3.3. Importància i repercussió de la manca de comunicació.
4. Conceptes neurològics.
 - 4.1. Síndromes hipocinètics - I. Malaltia de Parkinson
 - 4.2. Síndromes hipocinètics -II. Altres parkinsonismes
 - 4.3. Síndromes hiperkinètics - I. Tremolor, mioclònies, tics
 - 4.4. Síndromes hiperkinètics -II. Distonia, Corea, discinèsies tardanes.
 - 4.5. Demències degeneratives -I. Malaltia d'Alzheimer. Demència cossos de Lewy.
 - 4.6. Demències degeneratives - II. Malaltia de prions. Degeneració fonto-temporal. Demència vascular.
 - 4.7. Esclerosi lateral amiotròfica.
 - 4.8. Esclerosi múltiple.
5. Conceptes neuropediàtrics
 - 5.1. Malalties neurodegeneratives infantils. Errors congènits del metabolisme. Malalties mitocondrials. Trastorns congènits de les glucoproteïnes. Encefalopaties progressives sense anomalia metabòlica coneguda
 - 5.2. Síndromes genètiques i cromosòmiques: Síndrome de Rett. Síndrome de Down. Síndrome de Williams. Síndrome de Prader-Willi. Síndrome X fràgil
 - 5.3. Epilèpsia - Afàsia adquirida
6. La reorganització de les funcions cerebrals.

- 6.1. El pacient amb una lesió cerebral progressiva.
- 6.2. Trastorns derivats d'una malaltia neurodegenerativa: trastorns cognitius, llenguatge, atenció, executius, funció motora.
- 6.3. Relació d'aquests trastorns amb la comunicació.
- 6.4. Nivells d'intervenció: Dèficit, discapacitat i minusvàlua.
- 6.5. Agressivitat del pacient en relació amb el dèficit.
- 6.6. L'equip interdisciplinar en el procés de rehabilitació.
- 7. Intervenció logopèdica en els trastorns del llenguatge de les malalties neurodegeneratives
 - 7.1. Conceptes bàsics: Nivells d'intervenció. Fases de la intervenció. Exploració i diagnòstic. Pla terapèutic. Objectius terapèutics. Abordatge multidisciplinar.
- 8. Avaluació i intervenció neurologopèdica
 - 8.1. Avaluació i intervenció en el llenguatge.
 - 8.2. Avaluació i intervenció cognitiva.
 - 8.3. Intervenció i estratègies per la pèrdua de memòria.
 - 8.4. Intervenció en funcions executives.
 - 8.5. Intervenció en la deglució.
 - 8.6. Eficàcia i seguiment.
 - 8.7. Eines de tolerància a la frustració - pacient i entorn.
 - 8.8. Eines d'acceptació de pèrdua progressiva, i adaptació successiva.
 - 8.9. Aplicació pràctica de l'atenció multidisciplinar
- 9. Intervenció sociofamiliar
 - 9.1. Intervenció a l'entorn familiar: abordatge de la pèrdua, canvi en els rols, adaptacions familiars i recomanacions als principals cuidadors.
 - 9.2. Intervenció en l'entorn menys immediat.
 - 9.3. Intervenció social des del punt de vista econòmic.
 - 9.4. Adaptació: Diferents fases. Diferents abordatges.
 - 9.5. Concepte dependència. Manteniment de la socialització.

Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics.

Les activitats formatives representen un 40% de teoria i un 60% de pràctica. La pràctica consta de la presentació de casos clínics, tan en sessions teòriques, on l'alumnat treballa els continguts de l'assignatura a partir del cas, com a partir de l'observació directa de casos del dispensari de l'EPL de l'Hospital de Sant Pau.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides			
Observació directa de sessions logopèdiques	30	1,2	1, 2, 5, 7
Sessions teòriques amb suport TIC	30	1,2	3, 4, 7
Tipus: Supervisades			
Anàlisi de casos pràctics	24	0,96	1, 3, 5
Discussió de les sessions de pràctica clínica	24	0,96	1, 2, 4, 5, 7
Pràctiques amb material multimèdia	15	0,6	3, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Consultes bibliogràfiques i documentals	16	0,64	3, 6, 7
Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pels professors	16	0,64	3, 6, 7
Lectura comprensiva de materials	25	1	
Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	15	0,6	3, 4, 7
Realització de treballs	30	1,2	3, 4, 6, 7

Avaluació

Avaluació continuada

Implica la realització d'avaluacions orals teòrico-pràctiques al llarg del semestre i la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques.

Qualificació final

S'obté del promig entre les avaluacions orals continuades durant el trimestre i les avaluacions de les classes pràctiques.

Per tal de poder ser avaluat, l'alumne/a ha de tenir les avaluacions orals i l'avaluació de les classes pràctiques.

L'assistència a les classes pràctiques haurà de ser com a mínim del 80 %. Un percentatge inferior implica una qualificació final de NO PRESENTAT a la totalitat de l'assignatura.

Si és necessària una reavaluació, l'alumne/a haurà de repetir les evidències d'aprenentatge suspeses.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat en grup de les sessions clíniques	20	0	0	1, 2, 5, 7
Activitats relacionades amb els casos pràctics	20	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 7
Presentació oral 1	20	0	0	3, 7
Presentació oral 2	20	0	0	3, 7
Presentació oral 3	20	0	0	3, 7

Bibliografia

"Cuidar en casa a personas mayores con dependencia", Àrea de benestar Social. Diputació de Barcelona.

"Fundamentos de neurolingüística". A.R. Luria. Ed. Toray-mason.

"Trastornos del equilibrio. Un abordaje multidisciplinario". R. Ramírez Camacho. Ed. McGraw-Hill. Interamericana.

"Neurología infantil". I. Pascual-Castroviejo. Editorial Científico-médica.

"Demencias: investigación, diagnóstico y tratamiento. M.F. Weiner, A.M. Lipton. Masson, 2005.

"Manual del cuidador de enfermos de Alzheimer". VVAA. Ed. Mad, SL. 2005.

"Aspectos sociales y familiares de los pacientes con demencia". 2a edición. F. Bermejo Pareja. Ed. Díaz de Santos, 2004.

"Enfermedad de Alzheimer y otras demencias". VVAA. Ed. Médica Panamericana, 2006.

"Neurología de la Conducta y Neuropsicología". J. Peña-Casanova. Ed. Médica Panamericana, 2007.

"Las demencias y la enfermedad de Alzheimer: una aproximación práctica e interdisciplinar". Deví Bastida, J., Deus Yela, J. Ed. ISEP, 2004.